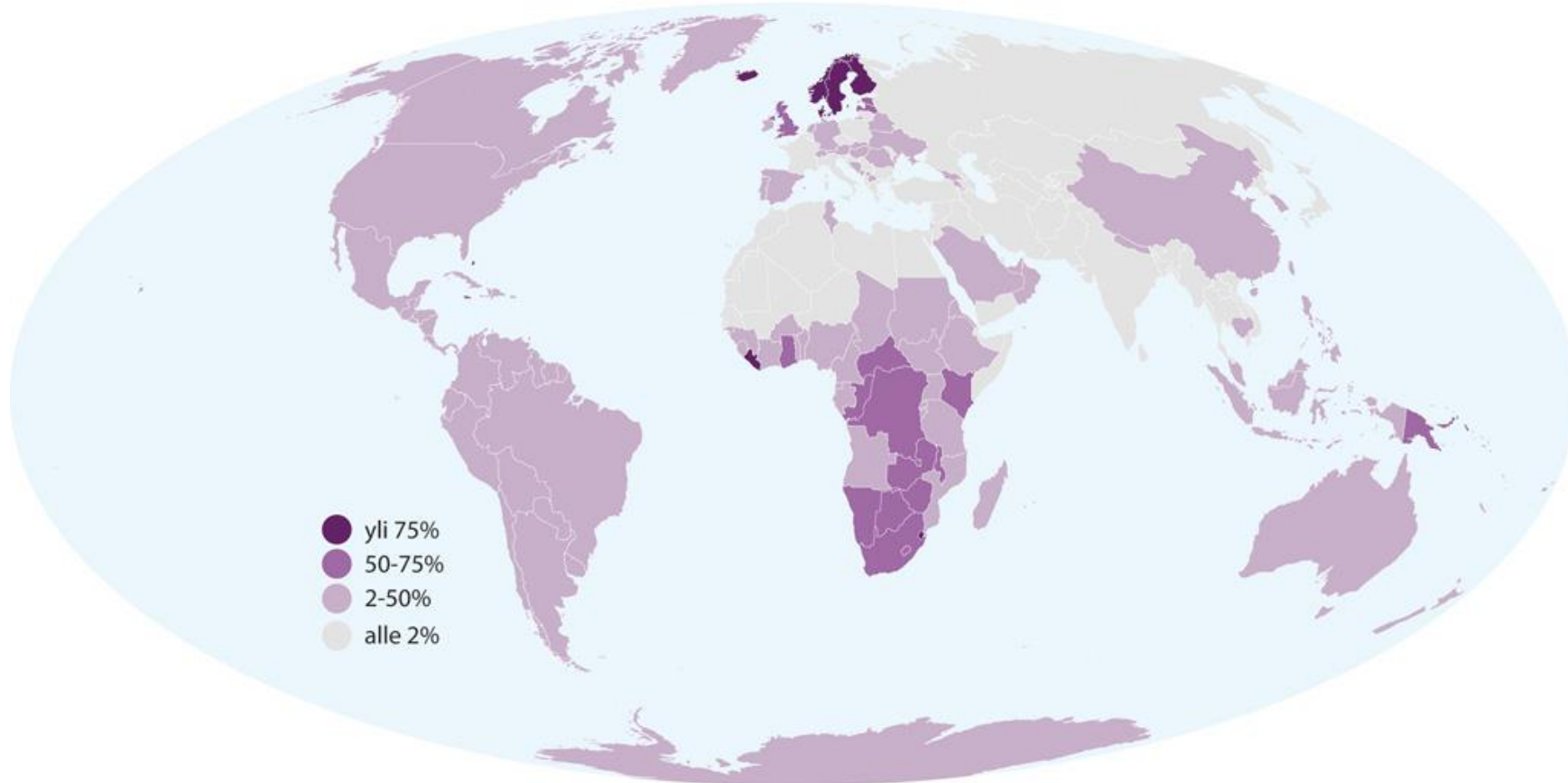

Protestanttiset kirkot

n. 800 milj. ihmistä, n.35% kristityistä

Protestanttisten ja anglikaanisten kirkkojen jäsenmäärä maittain suhteessa väkilukuun

Protestanttiset kirkot syntyvät uskonpuhdistuksen seurauksena

- protestanttisuus syntyi Lutherin 1500-luvulla esittämästä protestista eli uudistusvaatimuksista katolista kirkkoa kohtaan
- Lutherin tavoitteena oli palauttaa kirkon oppi ja käytänteet Raamatun mukaisiksi

Martti Luther (1483-1546)

- 1517 Luther kirjoitti 95 teesiä
- Luther halusi poistaa kirkosta Raamatun vastaiset seikat:
 - **ane- ja kiirastulioppi**
 - pyhimysten palvonta
 - sielunmessut
 - latinan kieli jumalanpalveluksissa
 - messu-uhrioppi

Lutherin pääperiaatteet

Sisältöperiaate

- ihminen pelastuu yksin armosta, yksin uskosta, yksin Kristuksen tähden

Muotoperiaate

- Raamatun on oltava uskon ja elämän ylin ohje

Luterilainen kirkko

- Philipp Melanchtonin laatima Augsburgin tunnustus erotti luterilaisen kirkon lopullisesti katolisesta kirkosta vuonna 1530
- n. 80 miljoonaa jäsentä maailmassa
- Suurin luterilainen kirkko on Mekane Yesus –kirkko Etiopiassa

Hugenottiristi

Sveitsin uskonpuhdistus ja reformoidut kirkot

- Ulrich Zwingli oli Lutherin oppilas (erimielisyys ehtoollisopissa)
 - Luther: Kristus on todellisesti läsnä ehtoollisella
 - Zwingli: ehtoollinen on vain muistoateria
- Jean Calvin jatkoi Zwinglin työtä Sveitsissä
 - tiukka kirkkokuri
 - kirkot pelkistettyjä
- predestinaatio- eli ennaltamääräämisoppi
- nimitykset:
 - Saksa, Alankomaat ja Itä-Eurooppa: reformoidut
 - Ranska: hugenotit
 - Englanti: puritaanit

Englannin uskonpuhdistus ja anglikaaninen kirkko

- kuningas Henrik VIII sanoutui irti katolisesta kirkosta ja perusti v. 1534 valtionkirkon, jossa hallitsija on kirkon pää
- maailmassa n. 80 milj. anglikaania (Englannissa ja Englannin vanhoissa siirtomaissa)
- Yhdysvalloissa episkopaalinen kirkko

1600-1900 – luvulla syntyneitä protestanttisia kirkkokuntia

- **Baptismi**
 - ainoastaan uskonsa tunnustaneet henkilöt kastetaan
 - 100 milj. jäsentä
 - 35 miljoonaa jäsentä Yhdysvalloissa
- **Metodismi**
 - perustaja John Wesley, anglikaanikirkon pappi
 - painottaa metodeja, joita noudattamalla ihminen pyhittyy
 - 80 milj. jäsentä, Yhdysvalloissa 10 milj.
- **Pelastusarmeija**
 - perustaja William Booth, metodistipappi
 - toiminta yhteiskunnan huono-osaisten auttamiseksi
- **Helluntailaisuus**
 - syntyi 1900-l:n alussa Yhdysvalloissa
 - Pyhän Hengen toiminnan korostus
 - 300 milj. jäsentä

Karismaattinen kristillisuus

- 1900-l:n lopulta eri kirkkokunnissa syntyneet liikkeet, joissa korostetaan Pyhän Hengen toiminnan saavan aikaan ihmeitä (kielilläpuhuminen, ihmeparantumiset)
- **menestysteologia**
- Afrikka, Etelä-Amerikka ja Aasia voimakkaan kasvun alueita
- nopeimmin leviävä kristinuskon muoto

Kristillisperäiset liikkeet

Jehovan todistajat

- syntyi USA:ssa 1870-luvulla
- perustaja Charles Russell
- ”Uuden maailman käänös” Raamatusta
- ei kolminaisuusoppia
- saarnaamistyö pakollista
- Vartiotorni-seura
- valtakunnansalit
- kristillisiä juhlia eikä syntymäpäiviä ei vietetä
- ei yhteiskuntaan osallistumista

MAP- eli mormonikirkko

- syntyi USA:ssa 1800-luvun alussa
- perustaja Joseph Smith
- Raamatun lisäksi Mormonin kirja, Oppi ja liitot sekä Kallisarvoinen helmi
- ei kristillinen oppi
- Pääpaikka Salt Lake City Utahissa
- aktiivinen lähetystyö
- perheen merkityksen korostaminen
- terveet elämäntavat

Yo-tehtäviä

- Suomessa on pitkään toiminut joukko protestanttisia liikkeitä, joita kutsutaan jäsenmääränsä vuoksi myös protestanttisiksi vähemmistöiksi. Näitä ovat muun muassa adventismi, baptismi, helluntaiherätys, metodismi ja Pelastusarmeija. Selvitä näiden liikkeitten yhteisiä piirteitä. (yo syksy 2015)
- Pelastusarmeijan keskeiset opilliset ja eettiset korostukset (yo syksy 2010)
- Anglikaanisen kirkon synty, erityispiirteet ja nykyinen asema (yo kevät 2008)
- Tilastojen mukaan katolilaiset ja helluntailaiset ovat maailman kaksi suurinta kristillistä ryhmää. Vertaile näiden kahden ryhmän keskeisiä opillisia käsityksiä. (yo syksy 2007)

Yo-tehtäviä

- Amerikassa on syntynyt kristinuskon pohjalta uusia uskonnollisia yhdyskuntia. Näistä tunnetuimpia ovat Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko (mormonikirkko) sekä Jehovan todistajat. Esittele lyhyesti kummankin opillisia erityispiirteitä. (kevät 2012)